

ФАРМЕРСЬКА СТОРІНКА



НОВИЙ ЗЛОЧИН.

Коли ми зачали возити до елеваторів нашу пшеницю минулої осені, думав я, що гіршого злочину та брутальнішого трактування, а рівночасно і страшнішої експлуатації не може бути, як це було при грейдуні пшениці. Люде, котрі студіювали грейдуні пшениці поверх 20 літ, не могли означити грейду тої пшениці, яку вони купували на два або три грейди. Коли фармери, котрі затримали свою пшеницю з 1923 року і яка того-ж року йшла за перший номер, зачали висилати в осені вагончани до Вінниги, то одержували дуже часто 3-ий або 4-ий грейд.

Видно, що ті правительственні інспектори такі щось навчилися, і то в короткі часи, коли пшеницю, яку вони інспектували в 1923 році і признали за номер 1-ий, в пару місяців пізніше признали за номер третій. Наука в ліс не іде...

Та коли фармери витягають такі махінації на денне світло і протестують проти такого натягання, то сейчас всякі збіжжіві компанії і короліки дорікають їм, кажучи, що вони занадто упереджені до збіжжєвого тресту і їх вихто не може задоволити; вони на знають нічого про пшеницю, а зрештою, з огляду на такий величезний урожай в 1923 році, вони (фармери) не повинні звертати уваги на грейд. Впрочім фармери не потребують грошей. Та коли ми чуємо про одного такого фармера, що вислав прібірку до інспектора в Віннигу і одержує перший грейд — а потім, розділивши ту саму прібірку (sample) на двоє, опять вислав до інспектора і одержує 2-ий і 3-ий грейд, це вже щось, вибачте, по свинячому. Це дійсно свідчить, що ті правительственні інспектори або не мають найменшого поняття про класування пшениці, або служать комусь иншому, а не фармерів.

Але це вже стара історія тепер. Що фармери хотіли-б знати якраз під цю пору, це те, чому мінімум вага на безроги, яка була 160 фунтів, зістала раптом піднесена на 175 фунтів. Минулими роками ми мали досить годівлі і нам не пришло-б було це великого тягару погодувати наші безроги два або три тижні довші, але такого року як цей, це є

прямо злочином підносити мінімум вагу із 160 на 175 фунтів, під час коли багато фармерів не мають що дати безрогам їсти. Хтось про це знав, що фармери не мають подостатком годівлі. Підносячи мінімум вагу, як це вище згадаю, той "хтось" кладе собі в кишеню півтора цента за кожний фунт, бо коли безрога важить менше як 175 фунтів, то важче не піде "select bacon" (вибрана на солонину). Цей "хтось" знає добре, що фармер вважає-б це за благословенство, коли-б він міг вигодувати безрогу під цю пору до 150 фунтів, бо-ж з огляду на неврожай він мусить шадити годівлю і це може земля і не пустисть добре від морозу, як він вже зачне сіяти, щоб скінчити сіяння, доки ще має трохи годівлі для коней. А тут лани спекулянти, не дивлячись на це, підіймають мінімум ваги на безроги. Канада "free country" (вільний край). Вільно з фармера здерти останню шкуру. Це є зразок демократичної системи.

Нам говорять це і те про мінімум вагу, але я зауважив, що в бучерні продають "селект бейкон" (вибрану солонину) із безрогів, які більше не важили, як 150 ф. І як довго такі річи будуть повторяться? Чи фармер має бути вічно жервою експлуатації? Він найтяжче працює, а платня його найбільша. Він є найбільше потрібним і найгірше трактованим, а його можна рабувати цілком безкарно в теперішній системі. Є стара прислів'я, що п'якми і дурнями опікується "боже провидіння", а що фармер звичайно не є ані одним, ані другим, то ним "опікується" правительство.

Коли в 1923 році організувався в Саскечевані пшеничний пул, тоді прем'єр "нашої" провінції сказав так: "Ради бога, дивіться, що підписуєте". Чи не пора нам запитати його нішні: "Ради бога, прем'єре, дивись, що ставиться з фармера в Саскечевану, коли всо піде так, як під цю пору справилось іти".

Чи Ви вже передлатили часоси "ФАРМЕРСЬКЕ ЖИТТЯ"? Коли ні, то зробіть це зараз, щоб могли отримувати від першого числа. Скажіть також своєму сусідові про "Фармерське Життя".

ІСТОРІЯ СУХОЇ ГАЛУЗИ.

(Десять заповідей економічнит.)

1. Цілею продукції є одволення комесумції. (Потреба у світі хліба — фармери Канади стараються що потребу одволити і продукують хліб.)

2. Гроші існують на те, аби при їх помочі можна було достарчати продукт консументам.

(Як-би консументи не мали грошей, вони не могли-б купити наших продуктів.)

Звідки вони взяли цих грошей? Замінюючи свої продукти, чи свою працю на гроші.

3. Гроші лише репрезентують вартість — пр. продукт, працю — але вартостею сам не є.

4. Коли є приріст в продуктах, повинен бути приріст в кількості грошей.

5. Тимчасом так не є. Банкіри замісь побільшити суму грошей, щоб була рівна вартості продуктів, рахують більший процент від існуючої, не достаточної суми грошей, викликаючи тим способом недостатку грошей і економічну кризу.

6. Кризи економічні є отже ділом банкірів, які дуже добре знають, що роблять.

7. Гроші, отже, це вимінний тікет (exchange ticket) на товари, який випускають на підставі продуктивної здібности суспільства.

8. Гроші, будучи потрібним яко вимінний тікет для розподілу товарів, повинен бути випусканий лише державою (отже цілим суспільством).

9. Регулювання полягає на тім, аби було завжди тільки грошей, кільки є продуктів.

10. Ціни повинні бути так регульовані, аби не обмешувати вартості гроша в відношенню до товарів продуктів, які гроші репрезентує.

Це є задачею народніх економістів.

Робітництво і свідоміше фармерство повинно нам в цих змаганнях допомогти.

Допоможе, коли постарася порозуміти "Історію сухої галузі".

Д. Плузак.

ПРО "БІЛЬШОВИЦЬКІ СТАТУТИ".

Що лише розсміявся я здоорово з того, що говорив мій сусід Цвіньків про більшовиків, про що розповідав мені мій внук і хотів внучкові відомости, а мій сусід Михайло біжить через ворота з лєній аж його пара з чубка куриться, сопє, так біжить. Добіг і навіть не витаеться тільки питає, чи я не згубив нічого. Я обглядився навкола, обмацав кишені: фаяка є, цибух з черемхи з домашньої роботи є, протичка з дрота є, кашпук з гомштиндом є, духня на голові є — отже кажу йому, що нічого не згубив.

Ну, візьмім наприклад мені з рук — хоч-би саму назву: Товариств Український Робітничо-Фармерський Дім. В скороченню ТУРФДім. Значить Дім для робітника і фармера, в якому оба, і робітник і фармер, можуть спокійно зійтись і побалакати про спільну долю і кривду, порадитись про спільну працю на полі освіти і т. д.

Чи є щось подібного в п'якських статутах? Нема. Там п'якми і заносить панями, добродіями, вузьким націоналізмом — таким на три цілі, зна-

єте — що хоч плач не пролізеш крізь його. Не досить, що вузький, а то ще "добродії" дорогу заступили: один з права, другий з ліва, третій по середині, а кожний за час заки принахашся так порядно кишені обмацає, що вже й немає чого на другу сторону лізти.

— Добре синку, що з'орієнтувався ти, але подумай кільки нашого брата не розуміє ще цього — говорю я. — Ось-взя-ти хоч-би сусіда Цвіньку; він так заморочений, що годі йому розтовмачити, що небудь, а упереджений до робітництва страх, бо начитався патріотичних мудрощів...

— Він вчора казав, що більшовики хотять ділити всі гроші на рівно і всі фарми на рівно, всю худобу, коні, свині, асьо на рівно, — перебив мій Василько.

— Нема дивоти — промовив Михайло — він таке вчитав і такому повірив, але коліс і він змудріє, бо це безглузде, бо ніби як можна всо ділити по рівній часті, хіба буде рубати кусень коня, як він більший від другого.

— Ов, то з нашого "Принса" треба-б врубати цілу задню ногу, аби він був такий за великий як Цвінька — "Ейліс" — знов перебив Василько і зареготався. Дітвак це, а зрозумів, як це гупо, що Цвіньку вірять дурним п'якам з патріотичних газет, котрі такі безглузді річи пишуть. От пишуть, аби застрашити темніх фармерів, буїти то, мовляв, більшовики хотять завести всо рівно через розділ майна. Це здрова брехня. Чого більшовики хотять, так це зрівняння клас, зрівняння станів, аби не було стану панського, стану цуробів-галаасів і стану працюючих та погорджуваних, лише аби всі були рівні зглядом права і привілеїв і зглядом наваї, бо ніби чому хтось має бути пан, а хлоп, робітник, чорнороб.

Але вернімо до статута. Михайло бере точка за точку і читає, які є цілі товариства та каже: "Глядіть, точка а) нести моральну і матеріальну поміч укр. працюючому людою. Ану знайдіть щось подібного у патріотичних статутах. Патріоти уміють брати, а не давати. Точка б) плекати духа братерства серед членів Товариства. Ну цього безчечно патріотам і не силосає класти у їхні статуті, бо як-ж братерство є можливе між панями, добродіями а простим фармером чи робітником? Точка в) Допомогати іммігрантам в примішуванню їх тут, охоронити і дбати про них і їхні родини, поки не осядуться в певні місці і закладають доми для опіки над іммігрантами. "Про що точку? Цим Михайло — хоч-би патріоти хотіли були, не могли говорити, бо їх інтерес сему противити. Вони-ж мають адвокатські, нотаріальні, рилейтєвські офіси, в яких яраз лиші чи-

— я був таким безличним і цікавим і прочитав його. Не гнівайтесь".

Ну, це добре, я мав-би гніватись на мого одиного молодого сусіда і приятеля Михайла та це за читання "Більшовицьких" статутів... То-ж я і питаю його прохачем:

— Ну і що про цей статут думаєш, синку?

— Ніде правди діти, діду, він мені дуже подобався. Щось подібного я перед тим не читав, а маю їх всілякі у себе. Не знаю чому, але цей краще мені подобався, як всі інші до кубини. Ну, візьмім наприклад мені з рук — хоч-би саму назву: Товариств Український Робітничо-Фармерський Дім. В скороченню ТУРФДім. Значить Дім для робітника і фармера, в якому оба, і робітник і фармер, можуть спокійно зійтись і побалакати про спільну долю і кривду, порадитись про спільну працю на полі освіти і т. д.

Чи є щось подібного в п'якських статутах? Нема. Там п'якми і заносить панями, добродіями, вузьким націоналізмом — таким на три цілі, зна-

єте — що хоч плач не пролізеш крізь його. Не досить, що вузький, а то ще "добродії" дорогу заступили: один з права, другий з ліва, третій по середині, а кожний за час заки принахашся так порядно кишені обмацає, що вже й немає чого на другу сторону лізти.

— Добре синку, що з'орієнтувався ти, але подумай кільки нашого брата не розуміє ще цього — говорю я. — Ось-взя-ти хоч-би сусіда Цвіньку; він так заморочений, що годі йому розтовмачити, що небудь, а упереджений до робітництва страх, бо начитався патріотичних мудрощів...

— Він вчора казав, що більшовики хотять ділити всі гроші на рівно і всі фарми на рівно, всю худобу, коні, свині, асьо на рівно, — перебив мій Василько.

— Нема дивоти — промовив Михайло — він таке вчитав і такому повірив, але коліс і він змудріє, бо це безглузде, бо ніби як можна всо ділити по рівній часті, хіба буде рубати кусень коня, як він більший від другого.

— Ов, то з нашого "Принса" треба-б врубати цілу задню ногу, аби він був такий за великий як Цвінька — "Ейліс" — знов перебив Василько і зареготався. Дітвак це, а зрозумів, як це гупо, що Цвіньку вірять дурним п'якам з патріотичних газет, котрі такі безглузді річи пишуть. От пишуть, аби застрашити темніх фармерів, буїти то, мовляв, більшовики хотять завести всо рівно через розділ майна. Це здрова брехня. Чого більшовики хотять, так це зрівняння клас, зрівняння станів, аби не було стану панського, стану цуробів-галаасів і стану працюючих та погорджуваних, лише аби всі були рівні зглядом права і привілеїв і зглядом наваї, бо ніби чому хтось має бути пан, а хлоп, робітник, чорнороб.

Але вернімо до статута. Михайло бере точка за точку і читає, які є цілі товариства та каже: "Глядіть, точка а) нести моральну і матеріальну поміч укр. працюючому людою. Ану знайдіть щось подібного у патріотичних статутах. Патріоти уміють брати, а не давати. Точка б) плекати духа братерства серед членів Товариства. Ну цього безчечно патріотам і не силосає класти у їхні статуті, бо як-ж братерство є можливе між панями, добродіями а простим фармером чи робітником? Точка в) Допомогати іммігрантам в примішуванню їх тут, охоронити і дбати про них і їхні родини, поки не осядуться в певні місці і закладають доми для опіки над іммігрантами. "Про що точку? Цим Михайло — хоч-би патріоти хотіли були, не могли говорити, бо їх інтерес сему противити. Вони-ж мають адвокатські, нотаріальні, рилейтєвські офіси, в яких яраз лиші чи-

облудників, фаворитів, самолюбів і криміналів. Тому ТУРФДім кращої точки у своїм статуті не міг придумати ніж ширення просвіти.

— Муху йти, бо фіри чекать, вивожу свою пшеницю — говорить Михайло — тож прощайте.

Відійшов, а я взяв Василька за руку тай пішли заганяти худобу до води, а по дорозі мені снувалося в голові.

Знання, знання, науки дай. Перетворим пекло в рай, усунемо кривду й гнет, Нарут позбудеся й клевет. Виринем доли, гори і помірєм простори. Нове життя, новий лад Збудуємо для громаді!

Знання, знання, науки дай. Перетворим пекло в рай! Нове життя, кращий лад Збудуємо для громаді!

Д. П.

НОВИЙ РОМАН В. ВИННИЧЕНКА.

В. Винниченко звернувся до Державного Видавництва Радянської України в Харкові з пропозицією видати останній його твір — утопічний роман, розміром на 45 друкованих аркушів, під назвою: "Соняшна машина". Роман малює боротьбу праці з капіталом в майбутньому.

Державне Видавництво гадає видати всі твори В. Винниченка в останній редакції авторів.

У СПРАВІ БОРЬБИ З ПОСУХОЮ.

Наркомзем організує особливий фонд для фінансування заходів у справі боротьби з посухою на Україні: Кошти складуються з відрахувань з загальносоюзного фонду для боротьби з посухою, а також і з коштів, що їх дає й справляє український уряд в межах України.

Відновляйте передплату на "Українські Робітничі Вісті".

Лад, у яким живемо, поробив з людей покучів, перевертнів, нехотячи, оба ми з сусідом розсміялися з хлопчиска, з дитячої наївности і простоти думання та рівночасно нам подумалося: як би то всі люде були так невикривлені духом, як діти, як-би то скоро і гарно людство поступило вперед, бо всі — більшість в кожнім разі — вірила-б у краще завтра і з диточим ентузіазмом йшла-б йому на зустріч.

Лад, у яким живемо, поробив з людей покучів, перевертнів, нехотячи, оба ми з сусідом розсміялися з хлопчиска, з дитячої наївности і простоти думання та рівночасно нам подумалося: як би то всі люде були так невикривлені духом, як діти, як-би то скоро і гарно людство поступило вперед, бо всі — більшість в кожнім разі — вірила-б у краще завтра і з диточим ентузіазмом йшла-б йому на зустріч.

ВИЩИЙ ОСВІТНИЙ КУРС.

Аплікації для кандидатів на Вищий Освітний Курс, який розпочнеться 1. травня (мая) в Віннигу, вже розіслано до всіх відділів і товариств ТУРФДім. Так само вислаємо аплікації і до поодиноких товаришів, що зголосились впрод до Ц.В.К. Аплікації повинні виповнити кандидати на курс власноручно, місцеві заряди відділів повинні ці аплікації підтвердити і зараз заслати їх до Ц.В.К. Треба постаратися, щоб всі аплікації були звернені до Центр. Виконкому в Віннигу до 1. квітня. Поодинокі товариші і товаришки, що бажали-б вчитися на власний кошт, можуть зголосуватися за аплікаційним впрод до Ц.В.К., якщо у їх місцевості нема відділу і їм буде дана всяка можливість поступити на цей курс. Так само за всякими інформаціями в справі Вищого Освітнього Курсу просимо писати до Центрального Виконавчого Комітету ТУРФДім в Віннигу. Ц.В.К.

М. ІРЧАН

В БУРЯНАХ

Другий том спогаді з громадянської війни на Україні 1920 року.

(Продовження.)

Як прийшов наказ вислати першу сотню (Семенюка) на фронт, тоді невимуштрувані стрільці співаля:

Повереду сотник іде — (раз, два, три)
Він до пекла з нами піде (раз, два, три)
Бо він хлопець, як сметана
Має рангу капітана — (раз, два, три)

А по першому бою, в якому чимало молодих стрільців наложили головами під Сянками в Карпатах, пісня дещо змінилася.

Офіцерський кутас має* (раз, два, три)
Перший з війни утікає (раз, два, три)
Бо він хлопець, як сметана,
Має рангу капітана — (раз, два, три)

А потім одягли всіх нас в мадярські одніні і повезли в Карпати. Тут розбили на двадцятки, дали по 60 корон, дві коробки консерв і 5 сукарів на стрільця, та кожній двадцятці назначили дорогу. Я полав в двадцятку четаря Каратинського, що повинна була: (подумайте тільки!) перекартася через російський фронт і на прогні місяця дійти під Львів, по дорозі нападатися на російські обози і війська (!), та повернутися назад. І все це в мундірах австрійської армії, та з старезними (ще з турецької війни!) руйнищами на одну патрону. Все це тому, бо ми ті, що гулилися, як лози, гарматне м'ясо на війну...

І розійшлися двадцятки в різні боки. Деякі попали в полон, деяких постріляли, інші порозбігалися, а більшість "шукала доброго місця для переходу" і зовсім не переходила за фронт.

Тамш голову? (А, ти тямши, бо тоді морочила мені голову.) Наша двадцятка булака нетрями, де зимують медведі і найвищими полинами, де навіть овки не заходять. Днями не їли, падали з утоми, замерзали, плакали, проклинали. А по двох днях голоду зійшли з верхів в низові ліси і пробували стріляти — оленів. На відгомін вистрелів прибігла мадярська стежа з того дня покінчився наш похід в силі 20 двітків на Львів.

В мадярському містечку Свалєви, до тла розграбованим австрійськими військами, ми голово спали на аксамитних канапах з заболоченими чоботами (добо чомусь було), переглядали фотографії дівчат, що з батьками потівкали перед страхотним війни, а часом для "так собі" розбавляли коштовні ліхтари в панських будинках. Війна!

А потім повезли нас в Галичину, на правдиву війну. Воювати ми не вміли, хоч мусили. Командіри в нас були геніяльні. Четар Гнатюк Михайло атакував цілою сотнею полукілки жита і стріляв в них, як-би у ворога. А раз утікали ми, аж дух запарало, перед — двома підводами з галицькими Жидами, що теж утікали на Угорщину. (Ми думали, що це "брати Українці з московських кайдан".)

Потім перші полонені — кубанці, киявляне, полтавці. Радіємо, аж скачемо. А вони на нас

— я був таким безличним і цікавим і прочитав його. Не гнівайтесь".

Ну, це добре, я мав-би гніватись на мого одиного молодого сусіда і приятеля Михайла та це за читання "Більшовицьких" статутів... То-ж я і питаю його прохачем:

— Ну і що про цей статут думаєш, синку?

— Ніде правди діти, діду, він мені дуже подобався. Щось подібного я перед тим не читав, а маю їх всілякі у себе. Не знаю чому, але цей краще мені подобався, як всі інші до кубини. Ну, візьмім наприклад мені з рук — хоч-би саму назву: Товариств Український Робітничо-Фармерський Дім. В скороченню ТУРФДім. Значить Дім для робітника і фармера, в якому оба, і робітник і фармер, можуть спокійно зійтись і побалакати про спільну долю і кривду, порадитись про спільну працю на полі освіти і т. д.

Чи є щось подібного в п'якських статутах? Нема. Там п'якми і заносить панями, добродіями, вузьким націоналізмом — таким на три цілі, зна-

єте — що хоч плач не пролізеш крізь його. Не досить, що вузький, а то ще "добродії" дорогу заступили: один з права, другий з ліва, третій по середині, а кожний за час заки принахашся так порядно кишені обмацає, що вже й немає чого на другу сторону лізти.

— Добре синку, що з'орієнтувався ти, але подумай кільки нашого брата не розуміє ще цього — говорю я. — Ось-взя-ти хоч-би сусіда Цвіньку; він так заморочений, що годі йому розтовмачити, що небудь, а упереджений до робітництва страх, бо начитався патріотичних мудрощів...

— Він вчора казав, що більшовики хотять ділити всі гроші на рівно і всі фарми на рівно, всю худобу, коні, свині, асьо на рівно, — перебив мій Василько.

— Нема дивоти — промовив Михайло — він таке вчитав і такому повірив, але коліс і він змудріє, бо це безглузде, бо ніби як можна всо ділити по рівній часті, хіба буде рубати кусень коня, як він більший від другого.

— Ов, то з нашого "Принса" треба-б врубати цілу задню ногу, аби він був такий за великий як Цвінька — "Ейліс" — знов перебив Василько і зареготався. Дітвак це, а зрозумів, як це гупо, що Цвіньку вірять дурним п'якам з патріотичних газет, котрі такі безглузді річи пишуть. От пишуть, аби застрашити темніх фармерів, буїти то, мовляв, більшовики хотять завести всо рівно через розділ майна. Це здрова брехня. Чого більшовики хотять, так це зрівняння клас, зрівняння станів, аби не було стану панського, стану цуробів-галаасів і стану працюючих та погорджуваних, лише аби всі були рівні зглядом права і привілеїв і зглядом наваї, бо ніби чому хтось має бути пан, а хлоп, робітник, чорнороб.

Але вернімо до статута. Михайло бере точка за точку і читає, які є цілі товариства та каже: "Глядіть, точка а) нести моральну і матеріальну поміч укр. працюючому людою. Ану знайдіть щось подібного у патріотичних статутах. Патріоти уміють брати, а не давати. Точка б) плекати духа братерства серед членів Товариства. Ну цього безчечно патріотам і не силосає класти у їхні статуті, бо як-ж братерство є можливе між панями, добродіями а простим фармером чи робітником? Точка в) Допомогати іммігрантам в примішуванню їх тут, охоронити і дбати про них і їхні родини, поки не осядуться в певні місці і закладають доми для опіки над іммігрантами. "Про що точку? Цим Михайло — хоч-би патріоти хотіли були, не могли говорити, бо їх інтерес сему противити. Вони-ж мають адвокатські, нотаріальні, рилейтєвські офіси, в яких яраз лиші чи-

облудників, фаворитів, самолюбів і криміналів. Тому ТУРФДім кращої точки у своїм статуті не міг придумати ніж ширення просвіти.

— Муху йти, бо фіри чекать, вивожу свою пшеницю — говорить Михайло — тож прощайте.

Відійшов, а я взяв Василька за руку тай пішли заганяти худобу до води, а по дорозі мені снувалося в голові.

Знання, знання, науки дай. Перетворим пекло в рай, усунемо кривду й гнет, Нарут позбудеся й клевет. Виринем доли, гори і помірєм простори. Нове життя, новий лад Збудуємо для громаді!

Знання, знання, науки дай. Перетворим пекло в рай! Нове життя, кращий лад Збудуємо для громаді!

— Ми не Германці, а Українці, як і ви. Дюбровольці "Українські Січові Стрільці"...

— Ми теж Українці... — відповідають нам.

— Ідемо визволяти вас з московського ярма...

Мовчать брати.

— А ви любите свого царя? — питаємо.

А ви свого любите? — питають нас (хитрі малороси)

Ми радісно: — Любимо!

Тоді брати-Українці суворо: — Як любите, то не питайте нас...

І ми дещо дивемуємо, але потім дуємомо: — Темний народ, немав української школи і українських написів дрібнеським друком на залізничних білетах...

А потім... потім головою... (Ех ти треклята голово! Чого поведла мене туди?) Це були глибокі колючки в молоде серце. Тоді я став каюкою.

Прийшли в бідні українські гірські села. Зруйновані, попанені, ограблені.